

Projekt

z dnia 5 grudnia 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY KONOPISKA**

z dnia 16 grudnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r., poz. 1153) oraz art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.) art. 10 ust 1 i ust 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023r. poz.1939 z późn. zm.) Rada Gminy Konopiska uchwala, co następuje:

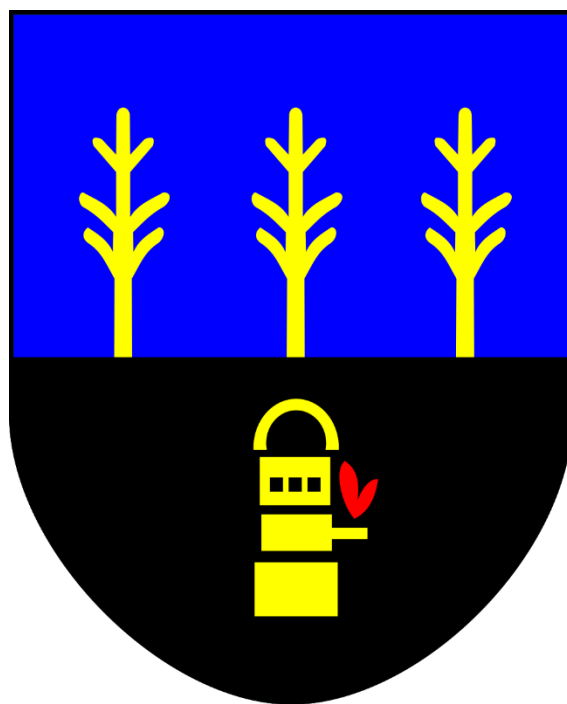
§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2026, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Konopiska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
Konopiska

mgr Agnieszka Chmielewska

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE KONOPISKA
NA ROK 2026**

Spis treści

I. Wprowadzenie	3
II. Diagnoza lokalna.....	5
III. Realizacja Programu.....	10
IV. Cele i zadania Programu.....	11
V. Źródła i zasady finansowania zadań	17
VI. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	17
VII. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	19
VIII. Monitoring, spodziewane rezultaty i ewaluacja programu	20

I. Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Konopiska na rok 2026, zwany dalej Programem, obejmuje lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków, a także przemocą i zagrożeniami behawioralnymi w Gminie Konopiska zwanej dalej Gminą. Zawarte w niniejszym dokumencie ustalenia wyznaczają również zakres i sposób realizacji innych zadań własnych gminy związanych z problematyką uzależnień i nadużywania substancji psychoaktywnych, a także przeciwdziałaniem przemocy.

Główną podstawę prawną Programu stanowią:

- 1) ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151),
- 2) ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939),
- 3) ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1673),
- 4) ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. 2025, poz. 1214),
- 5) ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670) oraz ustawa o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw z dnia 17 sierpnia 2023 r. (Dz.U. 2023 poz. 1718),
- 6) rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu z dnia 27 grudnia 2007 r. (Dz. U. z 2023r. poz. 1936),
- 7) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. 2021 r. poz. 642).

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa kierunki polityki państwa wobec alkoholu. Reguluje ona w sposób kompleksowy zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Określa również źródła finansowania tych zadań. Dokument opisuje funkcjonowanie rynku napojów alkoholowych. Reguluje dziedzinę promocji i reklamy napojów alkoholowych, a także formułuje przepisy karne dotyczące obrotu alkoholem i reklamy alkoholu. Wprowadza regulacje dotyczące postępowania wobec osób nadużywających alkoholu i określa podstawy leczenia odwykowego.

Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań w przedmiotowym zakresie są organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Zadania samorządów gminnych ujmowane są w formie gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które określają lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu.

Do zadań tych zgodnie z art. 4¹ ustawy należy w szczególności:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej;
- 6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Program zawiera także propozycje realizacji zadań własnych Gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii, określone w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2024r. poz. 1939) oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024r. poz. 416). Zadania te wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art.

22 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników ryzyka i czynników chroniących przeprowadzoną zgodnie z przepisami tej ustawy¹;

2) pomoc w leczeniu, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;

3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych.

Gmina Konopiska systematycznie podejmuje wysiłki w kierunku profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy oraz wsparcia zdrowia psychicznego i dobrostanu swoich mieszkańców, rozszerzając w ostatnich latach zakres aktywności o działania związane z uzależnieniami behawioralnymi. Uzależnienia te, obejmujące problematykę taką jak nadmierne korzystanie z mediów cyfrowych, hazard czy inne zachowania kompulsywne, stanowią coraz większe wyzwanie dla współczesnych społeczności. Dzięki tym działaniom, Gmina ma nadzieję nie tylko zmniejszyć występowanie uzależnień behawioralnych, ale także zwiększyć ogólną świadomość na temat ich wpływu na zdrowie i dobrostan mieszkańców.

II. Diagnoza lokalna

Gmina Konopiska jest gminą wiejską położoną w powiecie częstochowskim, w województwie śląskim. Według danych z końca 2024 roku liczyła 10 787 mieszkańców. 59,3% mieszkańców gminy Konopiska jest w wieku produkcyjnym, 18,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,2 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Na terenie Gminy funkcjonują placówki oświatowe, kulturalne i społeczne, w tym szkoły podstawowe, przedszkola, Gminne Centrum Kultury i Sportu, Gminna Biblioteka Publiczna, a także Placówka Wsparcia Dziennego Promyk wchodząca w skład struktury organizacyjnej

¹ OBWIESZCZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 6 sierpnia 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 1449).

Centrum Usług Społecznych w Konopiskach. Współpracują one w obszarze profilaktyki uzależnień, promocji zdrowego stylu życia oraz przeciwdziałania przemocy domowej.

Dla zobrazowania zmian w obszarze działań profilaktycznych, terapeutycznych i pomocowych w Gminie Konopiska w latach 2022–2024 poniżej przedstawiono zestawienie wybranych wskaźników z formularzy KCPU-G1 oraz sprawozdań z realizacji Programu. Dane te ilustrują skalę i charakter podejmowanych działań oraz pozwalają na obserwację kierunków zmian w ostatnich latach.

Wskaźnik	2022	2023	2024
Liczba osób zgłoszonych do GKRPA	19	26	19
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	7	10	4
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	32	43	42
Liczba rodzin, które skorzystały ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	30	25	29
Liczba rodzin, którym udzielono świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	21	25	26
Łączna liczba godzin w miesiącu, w których czynne były punkty informacyjno-konsultacyjne	24	30	30
Liczba udzielonych porad w punktach informacyjno-konsultacyjnych	462	395	394
Przeprowadzone rozmowy związane z motywowaniem osób uzależnionych do podjęcia leczenia + członkami rodzin osób z problemem alkoholowym	19+6	14+2	19+0
Wnioski skierowane do Sądu o zobowiązanie uczestników postępowania do podjęcia leczenia odwykowego	7	10	4

Liczba grup diagnostyczno-pomocowych ds. przeciwdziałania przemocy domowej, w skład których wchodził w roku sprawozdawczym członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	11	2	11
Liczba nauczycieli uczestniczących w szkoleniach profilaktycznych (programy rekomendowane)	8	41	45
Liczba uczniów objętych programami rekomendowanymi	102	444	595
Liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego	168	40	60
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	31	29	30

Tabela 1. Zestawienie działań profilaktycznych realizowanych w latach 2022-2024. Źródło: Sprawozdania KCPU za lata 2022-2024 oraz Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

W obszarze pomocy terapeutycznej widoczna jest stała liczba osób zgłaszających się do GKRPA oraz korzystających z różnych form terapii – od 32 do 43 osób rocznie. Oznacza to, że system wsparcia działa w sposób ciągły i dostępny, ale nie generuje dużych wahań liczby odbiorców, co może świadczyć o stabilnej populacji osób korzystających z pomocy. Z drugiej strony, spadek liczby wniosków o przymusowe leczenie w 2024 roku może sugerować, że coraz więcej osób podejmuje terapię dobrowolnie lub skuteczniej reaguje na działania motywujące.

Dane z pomocy społecznej wskazują na dwa odmienne kierunki zmian.

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu alkoholizmu spadła z 30 w 2022 roku do 25 w 2023 roku, a następnie wzrosła do 29 w 2024 roku – oznacza to niewielkie wahania przy generalnej tendencji do stabilizacji.
- Liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wzrosła w tym czasie z 21 do 26, co świadczy może świadczyć o pojawieniu się problemów wychowawczych i opiekuńczych niezwiązanych bezpośrednio z uzależnieniami.

W latach 2022–2024 zwiększono liczbę godzin funkcjonowania Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego z 24 do 30 miesięcznie. Pomimo tego wzrostu, liczba udzielonych porad utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie – od 394 do 462 rocznie. Wskazuje to, że zapotrzebowanie na pomoc terapeutyczną i psychologiczną w gminie pozostaje wysokie i w pełni wykorzystuje dostępne zasoby punktu.

Najbardziej dynamiczne zmiany dotyczą obszaru profilaktyki szkolnej. Liczba nauczycieli przeszkolonych w programach rekomendowanych wzrosła z 8 do 45, a liczba uczniów objętych działaniami profilaktycznymi zwiększyła się prawie sześciokrotnie – z 102 do 595. To pokazuje wyraźne poszerzenie skali profilaktyki w środowisku edukacyjnym oraz wdrożenie długofalowych programów opartych na rekomendacjach KCPU.

Podsumowując, dane za lata 2022–2024 potwierdzają, że Gmina Konopiska prowadzi spójną i stabilną politykę profilaktyki i wsparcia, obejmującą działania terapeutyczne, środowiskowe i edukacyjne. Widoczny jest rozwój obszaru profilaktyki szkolnej i wczesnej interwencji, a także utrzymanie wysokiego poziomu dostępności pomocy specjalistycznej. Skala zjawisk problemowych nie ulega pogłębieniu, natomiast poszerza się zakres działań profilaktycznych i edukacyjnych.

Dodatkowo w ramach przygotowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Konopiska, zrealizowano badanie ankietowe skierowane do dyrektorów szkół. Celem badania było poznanie skali trudności edukacyjnych, wychowawczych i emocjonalnych wśród uczniów oraz sposobów reagowania szkół na zidentyfikowane problemy.

W roku szkolnym 2024/2025 orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego posiadało 39 uczniów. Szkoły skierowały łącznie 61 uczniów do Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Częstochowie. Głównymi przyczynami kierowań były trudności w nauce, zaburzenia zachowania, wady wymowy, potrzeba kontynuacji orzeczeń, a także problemy emocjonalne i stres związany z funkcjonowaniem w środowisku szkolnym. W grupie przedszkolnej do poradni skierowano 17 dzieci – w większości (10 przypadków) z powodu wad wymowy. Pozostałe skierowania dotyczyły diagnozy w kierunku zaburzeń ze spektrum autyzmu, oceny gotowości szkolnej, obniżonego poziomu funkcjonowania w grupie, problemów emocjonalnych oraz trudności sensorycznych (np. obniżone lub zwiększone napięcie mięśniowe).

Na podstawie odpowiedzi dyrektorów szkół zidentyfikowano szerokie spektrum trudności uczniów w środowisku szkolnym. Najczęściej wymieniane były problemy wychowawcze i emocjonalne, a także trudności w nauce i koncentracji. Wśród dominujących zjawisk znalazły się: niewłaściwe zachowanie na lekcjach, zaburzenia zachowania, agresja słowna, brak motywacji i zaangażowania, konflikty rówieśnicze, problemy w nawiązywaniu relacji oraz trudności emocjonalne objawiające się zniechęceniem, zmęczeniem i niską aktywnością uczniów. Często wskazywano także na problemy z koncentracją, niechęć do nauki, trudności w czytaniu ze zrozumieniem oraz ograniczone zainteresowania. Dane te potwierdzają, że problemy emocjonalne i wychowawcze coraz częściej towarzyszą trudnościom edukacyjnym.

Za główne przyczyny obserwowanych problemów uznano czynniki środowiskowe i cywilizacyjne. Najczęściej wymieniano nadmierne korzystanie z telefonów i gier komputerowych, brak snu, nadużywanie Internetu oraz ograniczone zaangażowanie rodziców w życie i obowiązki szkolne dzieci. Dyrektorzy szkół podkreślali, że coraz częściej spotykają się z niską samodzielnością uczniów, brakiem systematyczności i trudnościami w organizacji czasu nauki. Wśród przyczyn wskazywano również brak konsekwencji wychowawczej ze strony rodziców, brak wsparcia emocjonalnego i komunikacyjnego oraz niewystarczającą kontrolę nad korzystaniem z urządzeń cyfrowych. Część problemów określono jako efekt zmian cywilizacyjnych – szybkiego tempa życia, przeciążenia bodźcami i nadmiernej obecności technologii w codziennym funkcjonowaniu dzieci i młodzieży.

Wszystkie placówki oświatowe podejmują działania mające na celu ograniczanie i przeciwdziałanie zidentyfikowanym problemom. Szkoły organizują warsztaty profilaktyczne, spotkania z psychologami i pedagogami, lekcje wychowawcze, mediacje i prelekcje tematyczne, a także współpracują z lokalnymi instytucjami, takimi jak Centrum Usług Społecznych, Zespół Interdyscyplinarny w Konopiskach, kuratorzy sądowi, Policja oraz Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

W działaniach profilaktycznych szczególne miejsce zajmują programy rekomendowane i kampanie wychowawcze, w tym realizacja programu „Spójrz inaczej”, akcje edukacyjne dotyczące higieny cyfrowej i cyberbezpieczeństwa („Dzień Bezpiecznego Internetu”), projekt „Ławeczka przyjaźni”, kampania „Dzieciństwo bez przemocy”, a także szkolne dni tematyczne poświęcone wartościom, empatii i integracji. Szkoły prowadzą również konkursy, projekty, gazetki tematyczne oraz zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów.

Dane z ankiety potwierdzają, że środowisko szkolne jest miejscem, w którym koncentrują się różnorodne problemy emocjonalne, wychowawcze i społeczne dzieci i młodzieży, a jednocześnie stanowi ważne pole realizacji działań profilaktycznych i wspierających. Szkoły wykazują dużą aktywność w reagowaniu na trudności uczniów, jednak złożoność problemów oraz ich tło środowiskowe wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania współpracy z rodzicami, instytucjami pomocowymi i specjalistami. Należy zwrócić uwagę, że coraz częstsze realizowanie programów rekomendowanych, jest działaniem które z pewnością należy kontynuować.

W ostatnich latach w placówkach oświatowych Gminy Konopiska widoczny jest wyraźny wzrost liczby realizowanych programów rekomendowanych. Szkoły w coraz większym stopniu sięgają po narzędzia oparte na dowodach skuteczności, m.in. program „Spójrz inaczej”, który został wdrożony w szkołach podstawowych. Działania te przyczyniają się do podnoszenia kompetencji emocjonalnych i społecznych uczniów, wzmacniania umiejętności radzenia sobie ze stresem oraz poprawy relacji w środowisku szkolnym. Z uwagi na pozytywne efekty tych działań oraz ich znaczenie dla profilaktyki uniwersalnej, zasadne jest kontynuowanie i dalsze rozszerzanie realizacji programów rekomendowanych, zarówno wśród uczniów, jak i rodziców oraz nauczycieli.

Programy rekomendowane są realizowane corocznie przez Placówkę Wsparcia Dziennego Promyk: w 2023 roku wdrożono program „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”, w 2024 program „Wspólne kroki w cyberświecie”, a w 2025 – „Unplugged”. Aby samodzielnie realizować na zajęciach rekomendowane programy profilaktyczne, pracownicy Placówki ukończyli szkolenia z zakresu takich programów jak: „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”, „Spójrz inaczej”, „Wspólne kroki w cyberświecie”, „Iskra odporności” i „Unplugged”. Ponadto uczestniczyli w takich szkoleniach z zakresu rozwoju umiejętności społecznych dzieci i młodzieży, jak m.in.: „Słowa są ścianami lub oknami”, „Mógoki - jak pracować z dziećmi nad wytrwałością”, „Trening interpersonalny”, „Rozwijanie kompetencji społecznych”, „Trening umiejętności społecznych”, „Trening relaksacyjny dzieci i młodzieży”.

III. Realizacja Programu

Realizacja Programu stanowi jedno z zadań własnych Urzędu Gminy Konopiska (dalej: UG). Zadania Programu będą współrealizowane przez następujące podmioty:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dalej: GKRPA);
- 2) Punkt Informacyjno-Konsultacyjny (dalej: PK);
- 3) Zespół Interdyscyplinarny w Konopiskach (dalej: ZI);
- 4) Szkoły i placówki oświatowo-wychowawcze z terenu Gminy (dalej: SZ);
- 5) Centrum Usług Społecznych w Konopiskach (dalej: CUS), a w szczególności funkcjonująca w jego strukturze Placówka Wsparcia Dziennego „Promyk” (dalej: PWD);
- 6) Komisariat Policji w Blachowni (dalej: P);
- 7) Gminna Biblioteka Publiczna (dalej: GBP);
- 8) Gminne Centrum Kultury i Sportu (dalej: GCK);
- 9) Placówki Służby Zdrowia (dalej: Z);
- 10) Partnerzy zewnętrzni, w tym organizacje pozarządowe, biznesowe, indywidualni realizatorzy, kluby i stowarzyszenia sportowe (dalej: PZ);

Adresatami podejmowanych działań są wszyscy mieszkańcy Gminy, a w szczególności:

- 1) dzieci i młodzież;
- 2) rodzice, opiekunowie, wychowawcy;
- 3) konsumenci i sprzedawcy napojów alkoholowych;
- 4) osoby uzależnione i pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy;
- 5) rodziny osób z problemem alkoholowym;
- 6) osoby doznające przemocy domowej;
- 7) rodziny zagrożone przemocą domową;
- 8) osoby ze środowisk zmarginalizowanych lub/i narażone na czynniki ryzyka związane z zaburzeniami psychicznymi;
- 9) pracownicy podmiotów działających na terenie Gminy, zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.

IV. Cele i zadania Programu

Cel główny: Ograniczenie negatywnych skutków związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, a także przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnymi w społeczności lokalnej.

Osiągnięcie celu głównego będzie wytyczone przez realizację następujących celów szczegółowych:

- 1) upowszechnianie wiedzy i informacji w zakresie profilaktyki uzależnień, treściowo dopasowanych do odbiorców (dzieci, młodzież, rodzice, seniorzy),
- 2) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób w kryzysie lub zagrożonych wykluczeniem,
- 3) prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, wychowawczych oraz edukacyjnych na rzecz lokalnej społeczności z wykorzystaniem jej zasobów, w oparciu o aktualną wiedzę naukową, „dobre praktyki” innych gmin, a także doświadczenia z dotychczasowych realizacji analogicznych zadań,
- 4) rozwijanie kompetencji osób pracujących w systemie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania przemocy domowej, jak również osób pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz ich opiekunów.

Powyższe cele są w swoich założeniach zgodne z celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025, którym jest *wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu*, a także z jego celem operacyjnym nr 2 obejmującym: *Profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi*.

Realizacja Programu obejmie zadania wyróżnione w Narodowym Programie Zdrowia, takie jak:

- 1) edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom;
- 2) edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień;
- 3) poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego;

- 4) poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo - wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin;
- 5) zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy domowej;
- 6) redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich;
- 7) wdrożenie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych) zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej;
- 8) zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych;
- 9) realizacja zadań na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP.

Cele te będą realizowane za pomocą wyszczególnionych w poniższej tabeli zadań.

Lp.	Działania szczegółowe	Realizatorzy zadania	Termin realizacji
1.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków oraz osób uzależnionych od czynności (uzależnienia behawioralne).		
	Finansowanie działalności punktów konsultacyjnych, świadczących usługi dla osób dotkniętych problemem alkoholowym, narkomanii i przemocą domową oraz dla wszystkich mieszkańców będących w kryzysie.	GKRPA, PIK	działania ciągłe
	Realizowanie usług społecznych skierowanych do osób dotkniętych przemocą domową oraz osób w kryzysie emocjonalnym i traumie.	CUS	działania ciągłe
	Realizacja zadań związanych z procedurami sądowymi i motywowaniem osób uzależnionych do leczenia, m.in. prowadzenie rozmów motywujących, udzielanie informacji o dostępnych formach pomocy i placówkach leczenia, oraz kierowanie wniosków do sądu.	GKRPA	działania ciągłe
	Współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia oraz rehabilitacji osób uzależnionych, dzieci z rodzin alkoholowych oraz osób dotkniętych przemocą domową.	Z, CUS	działania ciągłe
	Dofinansowanie szkoleń dla pracowników placówek działających w obszarze profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej oraz członków GKRPA.	GKRPA, PZ, CUS	działania ciągłe

	Działania informacyjne dotyczące możliwości uzyskania pomocy w przypadku problemu alkoholowego, narkomanii, przemocy domowej lub problemów uzależnień behawioralnych na terenie Gminy i w najbliższej okolicy. Prowadzenie działań informacyjnych na temat zagrożeń płynących z używania nowych substancji psychoaktywnych (np. fentanylu).	GKRPA, Z, SZ, CUS, ZI	działania ciągłe
	Wspieranie i współpraca ze środowiskami abstynenckimi oraz organizacjami pozarządowymi – w ramach edukacji, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych.	GKRPA, PZ	działania ciągłe
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą.		
	Działania informacyjne dotyczące przemocy domowej oraz problemów uzależnień (alkoholowych i narkotykowych), mające na celu zwiększenie świadomości społecznej oraz promowanie dostępnych form wsparcia.	GKRPA, CUS, PWD, GBP, SZ	działania ciągłe
	Zapewnienie profesjonalnej pomocy psychologiczno–pedagogicznej dzieciom doznającym przemocy, wychowującym się w rodzinach gdzie występuje problem alkoholowy oraz ich rodzinom. Udzielanie pomocy sprawcom przemocy.	GKRPA, CUS, PZ, SZ	działania ciągłe
	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego rodzinom dotkniętym problemami uzależnień poprzez organizowanie pomocy w miejscu ich zamieszkania, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb oraz specyfiki funkcjonowania środowiska rodzinnego.	CUS, GKRPA, ZI	działania ciągłe
	Aktywne uczestnictwo w gminnym systemie przeciwdziałania przemocy domowej poprzez koordynowanie działań dotyczących pomocy ofiarom przemocy oraz poradnictwo prawne i psychologiczne. Wdrażanie procedury „Niebieskich Kart”.	CUS, GKRPA, ZI, SZ, P	działania ciągłe
	Prowadzenie i finansowanie placówek wsparcia dziennego.	PWD, CUS, GKRPA	działania ciągłe
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.		
	Realizacja programów profilaktyki z zachowaniem standardów jakości programów profilaktycznych, z pierwszeństwem dla tzw. programów rekomendowanych.	SZ, PZ, CUS, PWD	działania ciągłe
	Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych (np. ulotki, broszury, plakaty itd.) związanych z realizacją zadań określonych w programie.	GKRPA, SZ	działania ciągłe

	Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym dla rodziców poprzez organizowanie i finansowanie warsztatów umiejętności wychowawczych, profilaktycznych o tematyce profilaktyki uzależnień i działań, które mają na celu wzmocnienie roli rodziców.	SZ, PZ, CUS, PWD	działania ciągłe
	Szkolenia realizatorów programów profilaktycznych, w szczególności programów znajdujących się w bazie programów rekomendowanych.	SZ, PZ, CUS	działania ciągłe w ciągu roku szkolnego
	Prowadzenie szkoleń doskonalenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczących wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków psychoaktywnych, zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznych oraz kompetencji wychowawczych i profilaktycznych sprzyjających kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży.	SZ, PZ, CUS	działania ciągłe
	Przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych w zakresie profilaktyki uzależnień wśród mieszkańców Gminy uwzględniającej występowanie w placówkach oświatowych czynników ryzyka i czynników chroniących. Ewaluacja dotychczasowych zmian w zakresie występowania problemu uzależnień i przemocy wśród mieszkańców Gminy.	PZ	2026
	Udział w kampaniach profilaktycznych upowszechniająco - informujących z zakresu uzależnień behawioralnych, związanych z profilaktyką narkotykową oraz profilaktyką alkoholową dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców oraz związanych z tematyką przemocy.	SZ, PZ, CUS	działania ciągłe
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych.		
	Udzielanie pomocy instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym poprzez wsparcie edukacyjne i materialne podmiotów pracujących na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych, przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym oraz zapobiegania przemocy domowej.	GKRPA, PZ, GCK, GBP	działania ciągłe
	Współpraca ze stowarzyszeniami działającymi na terenie Gminy Konopiska oraz organizacjami sportowymi, kulturalno – oświatowymi, związkami religijnymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, szczególnie z grup podwyższonego ryzyka oraz dla seniorów.	GKRPA, SZ, PZ, GCK, GBP, CUS	działania ciągłe
5.	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.		

	Podjęmowanie działań zmierzających do wszczęcia postępowania, w związku z naruszeniem art. 13 ¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi; występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	GKRPA	W razie potrzeby
	Prowadzenie działań kontrolno-interwencyjnych przez w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.	GKRPA, P	działania ciągłe
	Szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych, na przykład przy użyciu metody „tajemniczego klienta”.	GKRPA, PZ	Co roku

Lista zadań szczegółowo opisanych w tabeli nie stanowi katalogu zamkniętego. W razie wystąpienia okoliczności uzasadniających realizację zadań nieuwzględnionych w Programie, katalog ten może zostać rozszerzony, pod warunkiem że cele dodatkowych działań będą dotyczyć profilaktyki oraz rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych.

V. Źródła i zasady finansowania zadań

1. Finansową podstawę realizacji będą stanowić dochody własne Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
2. Koszty realizacji Programu mogą też być pokrywane z innych źródeł, na przykład ze środków własnych odbiorców czy partnerów zewnętrznych. W szczególności mogą być w tym celu wykorzystywane opłaty z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (tzw. „małpkowe”), jednak wyłącznie na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu.
3. Zlecanie zadań ujętych w Programie nastąpi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Zlecanie zadań gminnym jednostkom organizacyjnym może nastąpić w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych.
4. Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych wynikających z niniejszego Programu ujmuje się corocznie w planie budżetowym Gminy.
5. Podmioty realizujące zadania programu:
 - a. składają sprawozdanie z realizacji zadania,
 - b. zobowiązane są do każdorazowego zamieszczania informacji o źródle dofinansowania lub finansowania zadania.

VI. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a także dobrymi praktykami w tym zakresie można wyszczególnić następujące obszary funkcjonowania Komisji:

- 1) wykonywanie zadań nałożonych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawą o zdrowiu publicznym.
- 2) udział w opracowaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Konopiska,
- 3) prowadzenie postępowań zmierzających do spowodowania poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu,

4) opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych co do zgodności:

- liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia zarówno w miejscu, jak i poza miejscem sprzedaży,
- zasad usytuowania na terenie Gminy Konopiska miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,

5) kontrola przestrzegania zasad i warunków sprzedaży napoi alkoholowych,

6) kierowanie osób uzależnionych, które nie zgodziły się dobrowolnie na zdiagnozowanie i poddanie się leczeniu odwykowemu na badanie przez biegłych psychiatrę i psychologa w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazaniu rodzaju zakładu leczniczego,

7) występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,

8) prowadzenie rozmów motywacyjno-interwencyjnych z osobami, co do których wpłynęły zgłoszenia o nadużywaniu alkoholu,

9) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej, prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą domową,

10) organizowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych.

W ramach ciągłego doskonalenia działań Komisji oraz w celu zwiększenia efektywności wykorzystania środków przeznaczonych na realizację Programu członkowie GKRPA podejmą działania w zakresie rozeznania możliwości podjęcia oraz efektywności następujących zmian w swoim funkcjonowaniu:

- a. Prowadzenie indywidualnych rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu przez oraz ich rodzinami przez wyłącznie jednego lub dwóch członków GKRPA. Taka struktura może umożliwić bardziej indywidualne i skoncentrowane podejście do problemów uzależnienia, co może przyczynić się do zwiększenia skuteczności działań profilaktycznych i interwencyjnych.
- b. Odbycie specjalistycznego szkolenia dla członków GKRPA wraz z pracownikiem UG odpowiedzialnym za zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w zakresie prowadzenia kontroli zasad i warunków korzystania z zezwoleń na obrót alkoholem. Taka wiedza i umiejętności mogą przyczynić się do lepszego monitorowania i egzekwowania przestrzegania przepisów dotyczących sprzedaży

alkoholu, co z kolei może mieć pozytywny wpływ na zwiększenie dochodów z opłat wnoszonych z tego tytułu do UG.

- c. Ścisła współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym. Wiele przypadków przemocy domowej jest ściśle powiązanych z problemami alkoholowymi, a współpraca między tymi dwoma zespołami może przynieść korzyści zarówno w zakresie efektywności działań, jak i w optymalizacji wykorzystania dostępnych środków.

Taka międzysektorowa współpraca może obejmować wspólne planowanie i realizację działań profilaktycznych, wymianę informacji i doświadczeń, a także koordynację działań interwencyjnych. Wspólne działania mogą również przyczynić się do lepszego zrozumienia złożonych przyczyn i skutków przemocy domowej oraz uzależnienia od alkoholu, co z kolei może prowadzić do bardziej skutecznych i celowanych interwencji. Komisja powinna rozważyć, w jaki sposób taka współpraca mogłaby zostać zorganizowana i jakie korzyści mogłaby przynieść, zarówno dla efektywności działań, jak i dla optymalizacji wykorzystania środków budżetowych. Współpraca ta może również przyczynić się do lepszego zrozumienia potrzeb społeczności lokalnej i bardziej kompleksowego podejścia do problemów związanych z alkoholizmem i przemocą domową w Gminie.

Komisja powinna dokładnie przeanalizować te propozycje i ocenić, czy ich wdrożenie będzie korzystne i zgodne z celami Programu. Wprowadzenie tych zmian może przyczynić się do zwiększenia efektywności działań Komisji oraz potencjalnego zwiększenia środków w budżecie przeznaczonym na profilaktykę i rozwiązywanie problemów społecznych, co umożliwi realizację szerszego zakresu działań profilaktycznych i interwencyjnych w Gminie.

VII. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Za wykonywanie zadań wynikających z art 4¹ ust. 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. oraz realizacji Programu członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie według poniższych zasad:

1. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości 4% minimalnego wynagrodzenia brutto za udział w posiedzeniu Komisji.

2. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości 5% minimalnego wynagrodzenia brutto za przeprowadzenie kontroli minimum 3 punktów sprzedaży alkoholu w jednym dniu.
3. Przez minimalne wynagrodzenie rozumie się wynagrodzenie ogłoszone przez Prezesa Rady Ministrów w rozporządzeniach Rady Ministrów w zakresie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz minimalnej stawki godzinowej.
4. Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie podpisanej listy obecności dołączonej do protokołu z posiedzenia komisji.

VIII. Monitoring, spodziewane rezultaty i ewaluacja programu

Systematyczne monitorowanie sytuacji w zakresie uzależnień od alkoholu i narkotyków dostarcza informacji do planowania działań profilaktycznych oraz oceny ich skuteczności. System monitorowania stanowi zaplecze informacyjne dla podmiotów realizujących zadania z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień. Monitorowanie zjawisk związanych z uzależnieniami na terenie Gminy polegają w szczególności na:

- a) ewaluacji realizowanych działań;
- b) analizie sprawozdań z realizacji poszczególnych zadań;
- c) przygotowywaniu przez GKRPA raportów dla Rady Gminy Konopiska.
- d) przygotowanie rocznej informacji (sprawozdania) o zrealizowanych lub podjętych w ubiegłym roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego dla Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (formularz KCPU G-1) do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy oraz Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Wskaźniki monitoringu:

System monitorowania realizacji Programu opiera się na corocznej analizie danych ilościowych i jakościowych, a także na ocenie trendów w perspektywie trzyletniej. Monitoring pozwala ocenić zarówno skalę realizowanych działań, jak i ich skuteczność społeczną. Rok 2025 stanowi punkt odniesienia (bazowy) dla obserwowanych trendów.

- 1) liczba osób objętych działaniami pomocowymi m.in.: współuzależnieni, dzieci z grup ryzyka, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym - ok. 100 w 2026 r.;

- 2) liczba osób biorąca udział w akcjach i programach z zakresu prowadzonej profilaktycznej działalności edukacyjnej, informacyjnej - ok. 400 w 2026 r.;
- 3) liczba dzieci i młodzieży – objęcie co roku działaniami profilaktycznymi minimum 50% uczniów szkół podstawowych;
- 4) liczba przeprowadzonych działań informacyjnych i kampanii społecznych - min. 3 w 2026 r.;
- 5) liczba rodziców objętych programami profilaktyki uniwersalnej - min. 30 w 2026 r.;
- 6) liczba nauczycieli biorących udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień – min. 30 w 2026 r.;
- 7) liczba dzieci objętych pomocą i wsparciem w ramach działalności placówek wsparcia dziennego w ramach świetlicy środowiskowej „Promyk” - ok. 40 w 2026 r.;
- 8) liczba porad udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym – ok. 400 w 2026 r.;
- 9) liczba wszczętych procedur „Niebieskich Kart” - tendencja: stabilna;
- 10) Poziom wiedzy uczestników działań profilaktycznych oraz zmiana postaw wobec używania substancji psychoaktywnych – mierzony za pomocą, np. ankiet ewaluacyjnych w programach rekomendowanych; zakładany wzrost średniego poziomu wiedzy o min. 20% po zakończeniu programu; zakładany wzrost deklaracji postaw prozdrowotnych o 10–15% wśród uczestników;
- 11) Liczba osób skierowanych przez GKRPA na leczenie odwykowe – ok. 10 w 2026 r.;

Wskaźniki finansowe

- 1) **środki przeznaczone na wynagrodzenia członków GKRPA** – utrzymanie poziomu finansowania zapewniającego ciągłość pracy Komisji;
- 2) **wysokość dofinansowania punktów konsultacyjnych** – utrzymanie dotychczasowego poziomu;
- 3) **wydatki na szkolenia** (nauczycieli, członków GKRPA, realizatorów programów profilaktycznych) – utrzymanie corocznego systemu szkoleń, zgodnie z potrzebami lokalnymi;
- 4) **środki przekazywane do CUS na funkcjonowanie świetlicy środowiskowej „Promyk”** – utrzymanie stabilnego poziomu finansowania w oparciu o potrzeby i frekwencję uczestników;
- 5) **dofinansowania przeznaczane na organizację lokalnych wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i profilaktycznych** – utrzymanie dotychczasowego zakresu działań (wyjazdy, warsztaty, półkolonie).

Dodatkowo do monitoringu realizacji Programu pozyskiwane będą dane z Komisariatu Policji w Blachowni oraz z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie odnoszące się do problemów uzależnień i przemocy występujących na terenie Gminy Konopiska.

Ewaluacja Programu obejmuje systematyczne, konsekwentne zbieranie danych oraz ich analizę i interpretację, w celu sprawdzenia czy działania zaplanowane w Programie zostały przeprowadzone zgodnie z założeniami. Ewaluacja ta może dotyczyć zarówno wyników danego działania, jak też procesu jego implementacji. Ponadto analiza przebiegu realizacji poszczególnych działań w ramach Programu ułatwia zaplanowanie dalszych działań i interpretację efektów ewaluacji wyników Programu. Ewaluacja Programu powinna mieć charakter ciągły i być dokonywana zarówno przez jego realizatorów, jak też ewaluatorów zewnętrznych.